

Spaanse furie

Ik kan het nog altijd niet geloven, maar de gids verzekert me dat het zo is: op één en dezelfde worp kan ik zowel zoet- als zoutwatervissen vangen. Om preciezer te zijn: meerval en snoekbaars enerzijds, en zeebaars, bluefish of zelfs leerfish anderzijds. Ik heb mezelf op een driedaagse visvakantie getraakteerd aan de delta van de Ebro en ik val van de ene verbazing in de andere... In dit artikel wil ik iets meer vertellen over dit unieke gebied.

■ Tekst Tom Sintobin ■ Fotografie Tom Sintobin, Michel Rijnberg en Martijn Sman

De Ebro is de op één na grootste rivier van Spanje. Hij slingert zich vanaf de bron in Fontibre, nabij de Atlantische Oceaan, 928 kilometer lang dwars door maar liefst zes provincies van het Iberische schiereiland, om zich uiteindelijk net voorbij het plaatsje Deltebre in de Middellandse Zee te storten. Fontibre is afgeleid van het Latijnse 'Fontes Iberis', wat zoveel

betekent als 'bron van de Iber', en in Deltebre zitten de woorden 'delta' en 'Ebre' – het Catalaanse woord voor de rivier – verstoppt: makkelijker kunnen ze het niet maken.

Kwetsbaar

Hoe indrukwekkend de gigantische Ebro ook is, hij is ook kwetsbaar, zo leert de geschiedenis. Door de aanleg

van dammen en stuwmuren en door het irrigeren van gigantische lappen landbouwgrond errond, verminderde de hoeveelheid water die door de rivier gaat de afgelopen honderd jaar met bijna dertig procent. De gevolgen daarvan zijn overduidelijk in het deltagebied: doordat er minder water naar de Middellandse Zee stroomt, kan het zoute water almaar dieper

landinwaarts komen – tegenwoordig soms tot wel 32 kilometer! Dat het biotoop er daardoor anders gaat uitzien, spreekt vanzelf: maar weinig planten en dieren verdragen de afwisseling van zout, brak en zoet water. Daarnaast zijn er ook andere factoren die het leven op de oevers en onder water radicaal hebben gewijzigd de laatste decennia. Zo hebben Amerikaanse rivierkreeften op de een of andere manier de weg gevonden, en die hebben de Iberische kreeften bijna verdreven. Ook loopt er een Zuid-Afrikaanse beverratensoort rond, die zo'n beetje alles kapotknaagt. Tegen de invasieve Russische zebramosselen moeten inheemse mosselsoorten het afleggen, en tijdens mijn bezoek zagen we werkelijk overal knalrode, sponsachtige dingetjes aan palen, rietstengels en rotsen kleven. Het bleken de eieren te zijn van de appelslak, een tropische slakkensoort die geliefd is onder aquariumbezitters. De één of andere idioot wou enige jaren geleden van zijn huisdiertjes af en keilde ze de rivier in. Ze vonden het daar dermate leuk dat ze zich massaal voortplantten, met grote schade aan de lokale planten en de rijstvelden tot gevolg. Deze slakken mogen tegenwoordig dan ook niet meer worden

verkocht, zelfs niet in Nederlandse aquariumspecialzaken. De bekendste exoot in de rivier is uiteraard Siluris glanis, oftewel Europese meerval. Hoe die in de rivier verzeild is geraakt, is sedert de National Geographic-documentaire 'Catfish King' uit 2010 precies bekend. In de lente van 1974 smokkelde een Duitse bioloog, Roland Korlowski, 32 kleine meervalletjes uit de Donau de grens over. Hij zette ze uit in de stuwmuren van Riba-Roja en Mequinenza met een welbepaald doel: hij wilde de massale aanwas van karpers intomen, omdat ze de eieren

van de Ebrosnoeken en blackbassen opvraten. Tussen twee haakjes: zowel karper, snoek als blackbass zwommen van oudsher niet rond in deze rivier. Karper zit er al sedert de Middeleeuwen, maar de twee andere werden na 1900 uitgezet. Oorspronkelijk bevatte deze rivier 20 vissoorten (waaronder barbeel, forel en steur). Sedert de Oudheid kwamen er drie soorten bij (onder andere zeelt en karper), en in de 20ste eeuw nog eens 16 (behalve de al genoemde, ook brasem, snoekbaars en baars). Wie het allemaal precies wil nalezen, kan dat doen in de Guía de

campo. Peces de la Cuenca del Ebro [Veldgids. Vissen uit het stroomgebied van de Ebro] die de Spaanse regering in 2009 opnieuw uitgaf.

Meervalparadijs

De meervallen groeiden er als kolen en toen dat bekend werd, kwam er een halve volksverhuizing op gang richting Ebro. Tot op de dag van vandaag is de meervalscene daar ter plaatse big business: elk jaar worden vissen van ruim boven de honderd kilogram gevangen. Lang niet iedereen is daar blij mee: velen zijn ervan overtuigd dat de meerval verantwoordelijk is voor het verdwijnen van de

Iberische barbeel op de middenloop van de Ebro, en sedert een aantal jaar heeft de Spaanse overheid een (amper nageleefd) verbod ingesteld op het terugzetten van de soort. Beslist niet alle onderzoekers zijn het eens met deze beschuldigingen – de barbelen zouden ook door andere oorzaken, zoals het veranderende biotoop, kunnen zijn verdwenen – maar vast staat wel dat de meerval hier extreem goed gedijt, zoals ongeveer alles wat ooit in de Ebro is terechtgekomen. Zo krioeit het momenteel van de baars in de rivier, en die stammen waarschijnlijk af van aasvissen die meervalvissers hadden meegenomen van hun thuis-

land. Wat men hier ook over mag denken, er is weinig aan te doen: de Ebro blijkt zeer snel te kunnen veranderen én een bizar goed biotoop te bieden voor talloze soorten. Misschien moeten ze hier ooit eens een stel reuzenpanda's of zoiets uitzetten... Wedden dat deze extreem bedreigde diersoort hier in een mum van tijd tot een plaag uitgroeit? De meeste sportvissers malen echter niet in het minst om al deze veranderingen: zij kunnen hun geluk niet op aan de vele snelgroeiende sportvissen die de rivier bevat.

Leer- en bluefish

In dit stuk wil ik het over de sportvis-mogelijkheden hebben in het gebied rond de monding, zowel de eerste 15 kilometer van de rivier zelf als het stuk Middellandse Zee rondom de monding. Ik begin met de rivier zelf. Zoals ik al schreef, kan je hier zowel zoet- als zoutwatersoorten aan de haak krijgen. Snoekbaars en meerval hoef ik uiteraard niet meer voor te stellen, en hetzelfde geldt voor zeebaars – maar de andere zoute rovers die de rivier opzwemmen zijn een stuk minder bekend. De meest tot mijn verbeelding sprekende soort is 'leerfish', in Spanje 'palometon' genoemd en in Frankrijk 'liche'. Volgens www.fishbase.us kan dit dier maar liefst twee meter lang worden bij een gewicht van zo'n 50 kilogram.

Zijn verspreidingsgebied omvat de Afrikaanse West- én Oostkust, de Indiase Westkust en de gehele Middellandse Zee, en hij behoort tot de uitgebreide familie van de Carangidae. Dat betekent dat hij verwant is aan de Giant trevally, de Amberjack maar bijvoorbeeld ook aan onze eigen horsmakreel. Hoewel hij geen tanden heeft, is het een geduchte rover, die dan ook nog eens oersterk is. Men belaagt hem van mei tot november trollend aan een stevig tempo, met pluggen of met aasvissen. Dat kunnen dode getakelde barracuda's zijn, maar ook levende harders – in het marietie gedeelte van de Ebro is levend aas immers niet verboden. Werpvis met stevige spinhengels kan ook en vind ik persoonlijk nog leuker, omdat de leerfish diverse types van oppervlaktekunstaa's pakt: walk-the-dogs, poppers, pencil poppers, ranger lures en uiteraard ook stickbaits. Ze kunnen allemaal een kunstje: zigzagen, plonsjes creëren, over de golven stuiteren – en ze werken allemaal, zolang je er maar de snelheid in houdt, want dat is dé manier om de leerfish toch over de drempel te trekken. Het is immers een schuwe vis, en zo'n beest moet je niet te veel tijd geven om na te denken als je hem wilt vangen. Dat het kunstaa's regelmatig boven het wateroppervlak uit springt, is geen enkel probleem, integendeel. Althans, dat begreep ik van de gids,

want noch mijn vismatten noch ikzelf hebben zo'n vis mogen vangen. Wel kreeg Lars te maken met zo'n beest dat zijn ranger lure volgde en verpeelde Michel er eentje tijdens het trollen met een grote harder. De foto's van eerdere vangsten die ik onder ogen kreeg doen mij mij echter likkebaarden, zodat ik vrees dat ik binnenkort beslist terugmoet, tot ik ook met zo'n fenomenale schoonheid op de gevoelige plaat mag. Het bestand lijkt helaas iets te zijn teruggelopen de laatste jaren, doordat beroepsvissers er plots gericht op zijn gaan vissen. Bluefish is eveneens zo'n spannende vissoort die zich in diezelfde periode

met oppervlaktekunstaa's laat foppen. De Latijnse naam luidt Pomatomus saltatrix en kan naar verluidt tot 130 cm lang worden, bij een gewicht van een pond of dertig. Het verspreidingsgebied van deze soort is immens: bluefish wordt zo'n beetje overal ter wereld gewaardeerd om zijn agressieve aasgedrag en zijn vechtlust. De bekende 20-ste eeuwse Amerikaanse hengelsportjournalist Albert McClane verklaarde ooit dat deze dieren pond voor pond de sterkste zeevis waren van de planeet. Het zijn daarnaast ook al van die slimmeriken, wier favoriete spelletje een potje 'hard to get' is. Een popper volgen zonder toe te happen

vinden ze helemaal het einde, en als je er dan toch een haakt, dan probeert hij de meest halsbrekende sprongen uit om de popper uit z'n bek te schudden. Ik ben ervaringsdeskundige in deze, en één vis lapte het zelfs om te ontsnappen na een springdemonstratie van je welste vlakbij de boot. Hard en herhaald aanslaan, meteen na de aanbeet, is dan ook geen overbodige luxe, want ze hebben een keiharde bek vol vlijmscherpe tanden. Elders noemt men deze dieren ook wel 'choppers' ('afhakkers') en vergelijkt men ze met piranha's, omdat ze met gemak een grote aasvis in twee happen. Vismaat Michel kan ervan meepraten: een snoeiharde aanbeet tijdens het trollen leverde hem geen vis op, maar wel een met chirurgische precisie gehalveerde aasvis op.

Harders op het menu

Alle genoemde vissoorten worden hier in de Ebrodelta zeer groot. Er zijn leerfishen gevangen tot 56 kilogram, zeebaarzen tot 12,5 kilogram, bluefish en snoekbaars tot wel 10 kilogram, en meervallen die twee volwassen mannen met moeite kunnen tillen. Kijk

maar eens naar de youtubefilmpjes van de Italiaanse meerval specialist Yuri Grisendi over dit gebied... De reden is niet ver te zoeken: harders. Dat zijn namelijk zeer voedzame aasvissen, waar rovers uitstekend op gedijen. Denk daar maar eens over na: overal in Europa waar harders zitten, lijken de roofvissen groter te worden dan elders. De gigantische meervallen op de Petit-Rhone (waaronder het in oktober 2015 gevangen wereldrecord van 273 cm) zijn één voorbeeld, de megasnoeken van het Haringvliet en het Volkerak een ander. Op de Ebro zitten er ongelooflijk veel: ze springen zeer regelmatig boven het water uit, ze komen bij de steiger naar brood happen dat je in het water gooit – en je ziet ze natuurlijk op de visvinder. Zeker in de donkere uren loopt het scherm vaak zó vol dat je de indruk krijgt dat je over hun ruggen naar de overkant zou kunnen lopen.

En hoe zit dat dan met die zoet- en zoutwater rovers die je met één en dezelfde worp zou moeten kunnen vangen?, vraagt u zich nu misschien af. Hoe kan dat? Zout en zoet water hebben een andere samenstelling,

waardoor ze zich niet zomaar met elkaar vermengen. De fitnesses ervan ken ik niet, maar blijkbaar zijn de oeverzones bijvoorbeeld vaak een stuk zoeter dan het midden van de rivier. Dat betekent dus ook dat de meervallen zich onder de kant ophouden, terwijl de zoutwatervissen het midden verkiezen. Als ik dus de oevers uitwerp, vis ik de eerste paar meters op meerval, maar naarmate ik dichterbij de boot kom met mijn kunstaasje, maak ik vooral kans op leerfish, bluefish en zeebaarzen...

Buitengaats

Het is tijd om de zee op te varen. De monding zelf is niet erg diep: op een paar mijl buitengaats staat er een meter of 35-40 water. Dat belet niet dat het hier soms echt kermis kan zijn. Af en toe kookt het water hier door de jagende blauwvintonijnen. Die werden lange tijd afgrijselijk overbevist door beroepsvissers, maar sedert enige jaren lijkt het bestand weer aan te groeien. Tonijnen zien jagen is één ding, ze aan boord krijgen een ander. Het zijn waanzinnig sterke dieren, die zelfs een goede popperuitrusting extreem

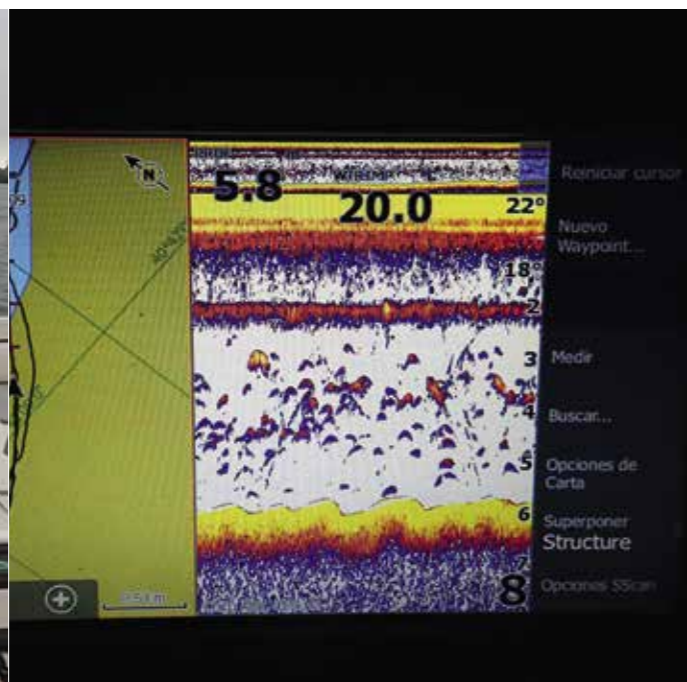
zwaar op de proef stellen. Ook zijn ze niet zelden extreem gepreoccupeerd door een bepaalde voedselbron. Als ze bvb. op kleine sardines jagen, heeft het meestal geen zin om een grote popper boven hun koppies te laten zwemmen: ze negeren dat ding straal. Een kleine rubberen imitatie van de proovis aan een lange dwarrellijn kan dan vaak dé manier zijn om er toch eentje over de streep te trekken. Het ziet er niet uit, zo'n piepklein shadje van 6 cm op een ultrasterke biggamehaak maat 5/0 of meer – maar het werkt wél.

Als het werpen niet wil lukken, kan je ook chummen. Dat is een bloederige maar best wel lollige bedoening: iedere paar minuten gooi je een handjevol stukken sardine of makreel overboord, die je dan vervolgens langzaam richting bodem ziet zakken. Af en toe een lepelje van het bloed uit de emmer overboord kippen maakt het buffet nog smakelijker. Als je dat plichtsbewust doet terwijl de boot heel langzaam verderdriift, creëer je een enorm spoor van voedselbrokjes en geuren, waar de vissen werkelijk dol van worden. Elke rechtgeaarde zeevis staat immers altijd klaar om aan te schuiven

bij zo'n gratis banket. Dikke makrelen, bijvoorbeeld, die een bijzonder stevig robbertje kunnen vechten aan een 15-grams spinhengeltje. Ook een aantal mooie mahimahi's kwamen meefeeften in het chumspoor dat mijn vismaat en ik ijverig aanlegden, maar om de een of andere reden hadden die kleurige boefjes geen zin om een entreeticket te betalen – anders gezegd, om aan onze haken te gaan bengelen...

De vis der vissen, echter, bleek gelukkig wel van een fatsoenlijke familie te komen. De aanbeet alleen al bezorgde me bijna een hartverzakking: ik had net een drietal aasbrokjes overboord gegooid, toen de ratelslip van de 80lbs-reel het uitkrijste vlakbij mijn oor. 'Sliphendel omhoog,' brulde de kapitein, 'en je gordel aan!' Na een drill die een eeuwigheid en een dubbele hernia leek te duren – ik had die vervloekte

gordel namelijk achterstevoren aan, zodat ik er volstrekt geen steun van ondervond en het er soms op leek dat deze ‘Spaanse furie’ mij aan het drillen was in de plaats van omgekeerd– lag het mooiste dier dat ik ooit zag voor heel even op mijn schoot. Alle tinten van zilver had het op z’n flanken en buik, en op zijn schouders lag een kobaltblauwe gloed. De grote ogen waren pikzwart en peilloos diep, en de pinnetjes nabij de staartwortel waren van puur goud. Ik kon mijn ogen niet geloven. Na een zeer korte fotosessie

zette ik hem ongedeerd weer overboord en met een krachtige staartslag zocht hij le grand bleu weer op – twee vissers in extase achterlatend na het aanschouwen van zoveel schoonheid.

Praktisch

Wij visten met Martijn van Delta Game Fishing vanuit Riumar, te boeken via www.visreis.nl: uitstekende gids, boten en materiaal. Behalve de gevarieerde visserij heeft deze bestemming nog een groot voordeel: je bent vrijwel zeker bent dat je elke dag kunt

vissen, ongeacht de weersomstandigheden, want op de rivier zijn altijd wel plekje in de luwte te vinden. Alleen bij bliksem kan je er niet op uit... Dit lijkt me niet meteen een bestemming waar je snel even een heel fotoalbum vol zult vissen en je zult heus je best moeten doen om goed te vangen. Toch weet ik pertinent zeker dat de Ebrodelta alles in zich heeft om sportvissers dolblij te maken, want het is mij overkomen. Ik hoop van harte dat het u ook gegund is!

